

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ การศึกษาหมู่บ้าน โดยมุ่งศึกษาถึงลักษณะขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อระดับการพัฒนาหมู่บ้าน การศึกษาจึงเน้นที่หมู่บ้านเป็นสำคัญ โดยการเข้าไปอยู่ร่วมกับครัวเรือนของชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่ลักษณะการผลิตของครัวเรือนยังเป็นการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Agriculture) มีลักษณะการพึ่งตนเองสูงทำการเกษตรแบบกึ่งยังชีพ รายได้ที่เป็นตัวเงินจะต่ำ แต่สภาพการเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตตามวัฒนธรรมของคนในชนบทนั้นสามารถชี้วัดระดับการพัฒนาและคุณภาพชีวิตของเขาได้ว่า มีความสุขตามอัตภาพของเขาอยู่แล้ว การที่ส่วนราชการนำเครื่องชี้วัดที่มีพื้นฐานมาจากระบบตลาดเข้าไปชี้วัดคุณภาพชีวิตของเขา ซึ่งใช้ตัวเงินเป็นตัวชี้วัดและใช้ตัวเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เมื่อนำตัวเลขไปเปรียบเทียบกับชุมชนในตัวเมือง หรือชุมชนที่จะมีลักษณะของเมืองมากกว่า ชุมชนในชนบทจึงถูกระบุว่ามีความด้อยทางฐานะเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ด้อยกว่า การสรุปตามเครื่องชี้วัดของข้อมูล กชช 2 ค และ จปฐ จึงให้ข้อบิตเบือนค่อนข้างมาก และเป็นการชี้ระดับของการพัฒนาและความอยู่ดีกินดีของครัวเรือนชนบทในสายตาของคนนอกหมู่บ้าน ทั้งที่คนในหมู่บ้านมองภาพของตนเองที่ดีกว่า

ปัจจัยที่ชี้ชัดว่าเป็นปัจจัยที่ขาดแคลนและมีผลกระทบต่อพัฒนาการอยู่ดีกินดีของหมู่บ้านคือ แหล่งน้ำ หากทุกหมู่บ้านมีแหล่งน้ำจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการอยู่ดีกินดีของครัวเรือนได้มาก นอกจากแหล่งน้ำแล้ว ปัจจัยที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สถานศึกษา สถานอนามัยและ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หากมีการจัดตั้งในทุกหมู่บ้านได้จะเป็นปัจจัยทางอ้อมที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสังคมในหมู่บ้านให้มีความแข็งแกร่งขึ้น จะก่อให้เกิดการสร้างอำนาจพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านให้ดีขึ้นตามมา ความใส่ใจในความรับผิดชอบต่อชุมชนและการตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนและครัวเรือนของเขาจะปรับได้ง่ายกว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาหมู่บ้านจะให้ผลที่มีประสิทธิภาพมากกว่าที่กระทำอยู่ในรูปแบบปัจจุบัน